

Извјештај о квалитету
за статистичко истраживање
АНКЕТА О РАДНОЈ СНАЗИ,
2011.

Републички завод за статистику,
Бања Лука, 2012.

Садржај

1. Увод у статистички процес и његове резултате – Методологија истраживања	5
1.1. Намјена и периодика провођења истраживања	5
1.2. Правни основ и одговорност статистичких институција.....	5
1.3. Јединица посматрања	5
1.4. Прикупљање података	6
1.5. Обухват	6
1.6. Дефиниције.....	7
1.7. Обрада података.....	8
1.8. Објављивање резултата	8
1.9. Кључне варијабле	8
1.10. Кључне статистике.....	9
1.11. Упитник	9
1.12. Контакт информације	9
2. Релевантност.....	10
2.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа расположивих ESS статистика (R1).....	10
3. Тачност	10
3.1. Грешке узорковања	10
3.1.1. <i>Поступак израчунавања грешака узорковања</i>	<i>10</i>
3.1.2. <i>Грешка узорковања – Показатељ квалитета и учинка – Коефицијент варијације (A1)</i>	<i>10</i>
3.1.3. <i>Објашњења</i>	<i>11</i>
3.1.4. <i>Активности за смањење грешака узорковања</i>	<i>11</i>
3.2. Неузорачке грешке	11
3.2.1. <i>Грешке обухвата.....</i>	<i>11</i>
3.2.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа прекомјерног обухвата (A2)	11
3.2.1.2. Грешка недовољног обухвата.....	11
3.2.1.3. Мјере за смањење грешака обухвата	11
3.2.2. <i>Грешке мјерења</i>	<i>11</i>
3.2.2.1. Контроле за откривање грешака мјерења	11
3.2.2.2. Разлози за настанак грешака мјерења	12
3.2.2.3. Поступање у случају грешака мјерења.....	12
3.2.2.4. Показатељ квалитета и учинка – Стопа едитовања/уређивања података (A3).....	12
3.2.2.5. Мјере за смањење броја грешака мјерења	12
3.2.3. <i>Грешке неодговора.....</i>	<i>12</i>
3.2.3.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора извјештајне јединице (A4).....	12
3.2.3.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора варијабле (A5)	12
3.2.3.3. Поступци у случају неодговора	13
3.2.3.4. Поступци за смањење стопе неодговора.....	13
3.2.3.5. Показатељ квалитета и учинка – Стопа импутираних података (A6).....	13
3.2.3.6. Показатељ квалитета и учинка – Број учињених грешака, према врсти (A7).....	13
3.2.3.7. Показатељ квалитета и учинка – Просјечна величина ревизије (A8).....	13
4. Правовременост и тачност објаве	13
4.1. Правовременост објаве.....	13
4.1.1. <i>Показатељ квалитета и учинка – Правовременост првих резултата (T1).....</i>	<i>13</i>
4.1.2. <i>Показатељ квалитета и учинка – Правовременост коначних резултата (T2)</i>	<i>13</i>
4.2. Тачност објаве.....	13
4.2.1. <i>Показатељ квалитета и учинка – Тачност објаве (T3)</i>	<i>13</i>
4.3. Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правовремености и тачности објаве	14
5. Доступност и јасноћа	14
5.1. Доступност.....	14
5.1.1. <i>Канали дисеминације.....</i>	<i>14</i>

5.1.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених канала дисеминације (AC1).....	14
5.1.3. Начини дисеминације	14
5.1.4. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених начина дисеминације (AC2)	15
5.1.5. Показатељ квалитета и учинка – Број приступа on-line бази података (AC3).....	15
5.2. Јасноћа	15
5.2.1. Штампане публикације и интернетска објава	15
5.2.1.1. Дисеминирани резултати.....	15
5.2.1.2. Ниво (детаљност) дисеминације.....	15
5.2.1.3. Метаподаци.....	15
5.2.1.4. Мјере за побољшање јасноће дисеминираних резултата	15
5.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа комплетности мета података (AC4).....	15
6. Упоредивост и усклађеност.....	15
6.1. Временска упоредивост	15
6.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Дужина упоредивих временских серија (CC1).....	15
6.1.2. Прекиди у временским серијама	15
6.1.3. Остали фактори, који утичу на временску упоредивост	16
6.2. Географска упоредивост	16
6.2.1. Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система	16
6.3. Десезонирање	16
6.4. Усклађеност између привремених и коначних података.....	16
6.4.1. Политика дисеминације привремених података	16
6.4.2. Показатељ квалитета – Усклађеност између привремених и коначних података (CC2).....	16
6.4.3. Разлози за веће разлике између привремених и коначних података	16
6.5. Усклађеност с резултатима референтног истраживања	16
6.5.1. Кратак опис референтног истраживања	16
6.5.2. Показатељ квалитета и учинка – Усклађеност са референтним подацима (CC3).....	16
6.5.3. Разлози за већа одступања.....	17
7. Уступци – компромиси између излазних компоненти квалитета.....	17
8. Процјена корисничких потреба и перцепција корисника	17
8.1. Класификовање и разумијевање корисника.....	17
8.2. Мјерење перцепција и задовољства корисника.....	17
8.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Индекс задовољства корисника (US1).....	17
8.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Вријеме протекло од задњег истраживања задовољства корисника (US2)	17
9. Трошкови и оптерећеност испитаника/извјештајних јединица	18
9.1. Трошкови Републичког завода за статистику.....	18
9.1.1 Показатељ квалитета и учинка – Годишњи оперативни трошкови, просјек према главним трошковним компонентама (PCR1)	18
9.2. Оптерећеност и трошкови испитаника/извјештајних јединица	18
9.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Годишње оптерећење испитаника у сатима и/или финансијским показатељима (PCR2)	18
9.3. Мјере за смањивање трошкова и оптерећености.....	18
10. Повјерљивост, транспарентност и заштита	18
10.1. Повјерљивост	18
10.2. Транспарентност	18
10.3. Заштита.....	19
11. Закључак	19

1. Увод у статистички процес и његове резултате – Методологија истраживања

1.1. Намјена и периодика провођења истраживања

Анкета о радној снази (АРС) се проводи широм свијета и то је најпотпунији извор података о статусу лица на тржишту рада. Методолошке основе Анкете су засноване на препорукама и дефиницијама Међународне организације рада-МОП (International Labour Organisation-ILO), чиме је обезбијеђена међународна упоредивост добијених резултата.

Републички завод за статистику Републике Српске Анкету о радној снази проводи од 2006. године. Анкета се проводи једном годишње.

Анкета о радној снази је статистичка активност усмјерена на домаћинство и дизајнирана тако да обезбиједи прибављање података о основним контингентима становништва старог 15 и више година, а који омогућавају сагледавање карактеристика тржишта рада једне земље. Основни циљ Анкете је добијање података о три основна, међусобно искључива контингента становништва: запослених, незапослених и неактивних лица.

Поред демографских, социоекономских и образовних података, Анкетом се прикупљају и подаци о запослености, незапослености, подзапослености, као и подаци о занимању, радном времену, трајању радног односа, додатном запослењу, школовању и даљем усавршавању, тражењу посла, итд. Прикупљени подаци омогућавају израчунавање најзначајнијих показатеља стања на тржишту рада и стања у економији једне земље а то су стопе: активности, запослености и незапослености.

Подаци добијени из Анкете о радној снази засновани су на концепту радне снаге (Labour Force Concept) и нису методолошки упоредиви са подацима који се добијају из других статистичких или административних извора.

У склопу Анкете о радној снази обухваћен је и Ad hoc модул „Прелазак из радног односа у пензију“ а који се у 2011. години проводио у свим земљама чланицама Европске уније.

1.2. Правни основ и одговорност статистичких институција

Анкета о радној снази проводи се на основу Статистичког програма Републике Српске за период 2009-2012, који је заснован на Закону о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 85/03).

1.3. Јединица посматрања

Јединица посматрања у Анкети је домаћинство које је изабрано у узорак методом случајног избора.

Домаћинством се сматра свака породична или друга заједница лица која се изјасне да заједно станују и заједнички троше своје приходе за подмиривање основних животних потреба, без обзира да ли се сви чланови стално налазе у мјесту гдје је настањено домаћинство или неки од њих бораве одређено вријеме у другом насељу, односно страном држави због рада, школовања или из других разлога.

Домаћинство може бити:

- а) двоје или више лица, без обзира на њихову сродност, која дијеле исти стамбени простор и која обично заједнички набављају и троше храну (вишечлано домаћинство) и
- б) једно лице које у стамбеном простору живи само, или живи са другим лицима, али не учествује у заједничком набављању и трошењу хране (једночлано домаћинство).

Анкетом се не обухватају колективна домаћинства (дом или хотел за самце, студентски, ђачки дом, дом за дјецу и омладину са посебним потребама, дом за социјално угрожену дјецу, дом за пензионере, старе и изнемогле, други домови за збрињавање и његу, самостани, манастири, интернати и сл.).

Јединица анкетирања је члан изабраног домаћинства, а то је свако лице које станује и храни се у домаћинству као и лице које је у вријеме провођења анкете привремено одсутно из домаћинства јер је:

- а) студент или ученик кога издржавају родитељи без обзира на дужину његовог одсуства;
- б) отишло на туристичко путовање или у посјету рођацима или пријатељима или на пословно путовање, нпр. жељезнички радник, трговачки путник, морепловац, итд;
- в) у притвору или смјештено у специјализовану установу (психијатријска клиника, азил, санаторијум, старачки дом, итд.) са боравком мањим од 12 мјесеци;
- г) одсутно из домаћинства 12 или више мјесеци због запослења унутар граница БиХ или запослења код домаћег послодавца изван граница БиХ.

Члановима домаћинства не сматрају се:

- а) гости, било да су у питању рођаци или не, а који имају друго трајно мјесто становања (под гостима сматрамо чланове другог домаћинства);
- б) лица која раде као кућна испомоћ, ако живе одвојено;
- в) лица у притвору и лица која се налазе у специјализованим установама (психијатријским клиникама, азилима, санаторијумима, старачким домовима, итд.) са боравком дужим од 12 мјесеци.

Чланом домаћинства не сматра лице које је рођено након референтне седмице, а насупрот томе члан домаћинства је лице које је било живо током референтне седмице а које је након тог периода умрло.

1.4. Прикупљање података

Подаци се прикупљају непосредно од свих чланова узорком изабраног домаћинства путем интервјуа. Одговоре у Анкети даје сваки члан домаћинства за себе, а за дјецу млађу од 15 година родитељ или старатељ. Изнимно, носилац домаћинства или најупућеније лице у домаћинству може дати одговоре за све чланове посматраног домаћинства.

Референтни период је вријеме у којем се вршило прикупљање података. Већина података се односи на економску активност лица у конкретној календарској седмици, од понедјељка до недјеље, која се назива референтном седмицом. Одређени број података се односи на друге периоде (четири седмице, или година у односу на референтну седмицу).

Референтна седмица за АРС 2011 је била од 04. до 10. априла 2011. године и претходила је периоду теренског рада, односно анкетирања. Анкетирање је обављено у периоду од 11. априла до 25. априла 2011. године.

Теренски рад је био организован у подручним одјељењима Републичког завода за статистику Републике Српске. На прикупљању података било је ангажовано 60 анкетара и 15 контролора. За унос података ангажовано је 9 лица, а организован је у сједишту Завода и трајао је мјесец дана.

За спровођење Анкете користили су се следећи методолошки инструменти:

- а) Упитник АРС - 2011 (АРС 1)
- б) Упитник о неодзиву (АРС 2)
- в) Упутство за попуњавање упитника (АРС 3)
- г) Списак стамбених јединица и домаћинстава изабраних у узорак (АРС 4)
- д) Извјештаји о току анкетирања (АРС 5)
- ђ) прилози:
 1. Списак држава
 2. Списак општина
 3. Класификација дјелатности
 4. Класификација занимања

1.5. Обухват

Демографски подаци прикупљају се за све чланове домаћинства који живе у изабраним стамбеним јединицама, а подаци о радној активности за чланове домаћинства старе 15 и више година који су дефинисани као јединица анкетирања.

Анкетом је обухваћено 3.564 домаћинства.

Узорак је дизајниран као стратификовани двоетапни случајни узорак.

Последњи попис становништва у БиХ проведен је 1991. године. Будући да је након тога дошло до великих помјерања становништва, а како је анкетно истраживање базирано на узорком одабраним домаћинствима као јединицама посматрања, било је потребно осигурати ажурније податке на основу којих би се одабрао узорак. Уз помоћ UNDP-а, формулисан је и проведен пројект Ажурирање оквира узорка у БиХ, за који је финансијска средства обезбиједила влада Велике Британије, путем свог Одјељења за међународни развој (DFID). Овим пројектом извршено је прикупљање података о свим домаћинствима која су се налазила у 1.500 изабраних пописних кругова. Прикупљени су подаци о 80.069 домаћинстава која чине Проширени мастер узорак и који је основа за избор узорка за сва истраживања на бази домаћинстава која се проводе на територији БиХ. Међутим, као оквир за APC кориштен је дио Проширеног мастер узорка, прецизније 67.974 домаћинства која су била директно контактирана и која су пристала да дају податке. Из овог оквира (који је у свом дизајну био стратификован по ентитетима и Брчко дистрикту) извршен је избор 10.501 домаћинство за БиХ, а од тога: 5.935 за Федерацију БиХ, 3.564 за Републику Српску и 1.002 за Дистрикт Брчко БиХ. Стратификација у одабиру домаћинстава за APC је извршена и према типу насеља (градско и остало) тако да се ради о стратификованом двоетапном случајном узорку у коме има 6 стратума.

1.6. Дефиниције

Радно способно становништво обухвата сва лица стара 15 и више година.

Запослена лица су лица стара 15 и више година која су:

- током референтне седмице радила најмање један час за плату или накнаду, без обзира на њихов формални статус или
- нису радила током референтне седмице, а имају посао на који ће се вратити.

Контингент запослених лица чине: запослени за плату (лица у запослењу која за свој рад примају плату или накнаду); samozапослени (послодавци који управљају пословним субјектом и запошљавају једног или више запосленика, те лица која раде за властити рачун и не запошљавају запосленике); неплаћени помажући чланови домаћинства (чланови који раде у породичном бизнису).

Подзапослена лица су лица које раде краће од прописаног радног времена и желе да раде више и спремна су да прихвате више посла у наредне двије седмице.

Незапослена лица су лица која имају 15 и више година и која:

- нису у референтној седмици обављала никакву активност за плату или накнаду, нити су имала посао на који ће се вратити;
- су у току четири седмице (референтна и три претходне седмице) активно тражила посао или су нашла посао и у скорој будућности ће почети да раде;
- би могла почети да раде (била би расположива за преузимање посла) у току наредне двије седмице ако им буде понуђен посао.

Радну снагу или економски активно становништво чине запослена и незапослена лица.

Неактивно становништво чине сва лица која имају 15 и више година и која у референтној седмици нису радила те која током четири седмице (референтна и три претходне) нису предузимала никакве радње с циљем тражења посла, као и лица која нису спремна да почну да раде у наредне двије седмице ако би им посао био понуђен.

Обесхрабрена неактивна лица су лица које нису тражила посао у референтном периоду јер су увјерена да га не могу наћи, иако желе да раде и спремна су да почну да раде у наредне двије седмице ако би им посао био понуђен.

Претходно наведени статуси су статуси анкетираних лица према дефиницијама Међународне организације рада (МОП), а радни статус анкетираних лица према његовом сопственом мишљењу је субјективни радни статус.

Стопа активности представља процентуално учешће радне снаге у радно способном становништву.

Стопа запослености представља процентуално учешће запослених лица у радно способном становништву.

Стопа незапослености представља процентуално учешће незапослених лица у радној снази.

1.7. Обрада података

Сређивање и обрада статистичког материјала је организована централизовано односно у централни Републичког завода за статистику Републике Српске.

Приликом обраде анкетног материјала неодговори су сврстани у три групе: неодговори цијелог домаћинства, неодговор једног члана у домаћинству и неодговори на поједина питања.

Код неодговора цијелог домаћинства (било да није нађено на адреси или је одбило учешће у анкети из неког разлога) није се вршила импутација, већ се корекција уводила кроз пондерисање (корекција иницијалног пондера неодговором). Импутација се такође није радила код неодговора једног члана домаћинства (одбијање неког члана домаћинства да учествује у анкети, нарочито у дијелу APC 2б, а ових случајева није било у 2011. години). Код неодговора на одређено питање вршила се импутација и то зависно од врсте питања. Импутација се вршила само на варијаблама битним за израду публикације, као што су дужина тражења посла, просјечни часови рада, итд. Код континуираних варијабли се обично примјењивао поступак просјека или медијане и то у посматраним групама нпр. за одређену старосну категорију, одређену школску спрему, одређено занимање, итд. Код категоријских варијабли користио се или историјски податак (ако постоји – нпр. анкета из претходне године) или логичко закључивање (ако је ових случајева мало) или hot-deck метода. Понекад се вршила и накнадна телефонска контрола.

Израчунавање иницијалних пондера је први корак оцјене непознатих параметара популације. Иницијални пондер је реципрочна вриједност вјероватноће избора одређене јединице у узорак. Ако је из стратума h који има N_h јединица, у узорак изабрано n_h јединица, вјероватноћа избора јединице тог стратума једнака је n_h/N_h , а иницијални пондер једнак је N_h/n_h . Због неузорачких грешки израчунавају се корективни фактори иницијалних пондера. Корективни фактори служе да се, нпр. селективно повећају иницијални пондери јединица које припадају одговору, тако да оне представљају и јединице у популацији које су класификоване као неодговор. Основна претпоставка оваквог кориговања је да су јединице узорка које нису одговориле, по кључним параметрима сличне онима које спадају у одговор. Ако у случају стратификованог узорка у стратуму h имамо одговор m_h јединица од укупно n_h одабраних у узорак, онда је фактор корекције иницијалног пондера једнак n_h/m_h .

Корекција за неодговор се вршила на сваком од стратума. Због непостојања поузданих екстерних извора, нису вршене додатне корекције, као што су калибрација и постстратификација.

У програм за унос анкетних података уграђене су контроле које онемогућавају да се у базу унесу рачунски и логички неисправни подаци. То су, углавном, »HARD« контроле које упозоравају и заустављају унос, док се не унесу исправни подаци. Овакав начин уноса обезбјеђује базу са логички и рачунски исправним подацима.

1.8. Објављивање резултата

Тематски билтен APC – 2011 садржи анализу годишних података из Анкета о радној снази проведених 2009., 2010 и 2011 године. Подаци су приказани у апсолутним и релативним вриједностима (апсолутни бројеви, стопе). Први резултати (датум публикавања првих резултата) Анкете о радној снази 2011, објављени су 112 дана након краја референтног периода 31.07.2011. (у Саопштењу). Коначни резултати (датум публикавања коначних резултата) Анкете о радној снази 2011, објављени су 204 дана након краја референтног периода тј. 30.10.2011.године. Подаци су, такође, објављени и у Статистичком годишњаку и у публикацији „Ово је Република Српска“.

1.9. Кључне варијабле

- активност у току референтне седмице,
- привремена одсутност са посла,
- разлог одсутности са посла,
- датум почетка рада на главном послу,
- разлог нетражења посла,
- занимање на главном послу,
- претежна дјелатност на главном послу,
- положај у запослености,
- уобичајено мјесто обављања посла,
- број часова рада,

- дужина тражења посла,
- статус прије почетка тражења посла,
- врста школе која се похађа,
- област школе која се похађа.

1.10. Кључне статистике

- индикатор незапослености (учешће незапослених у активном становништву),
- индикатор запослености (учешће запослених у становништву радног узраста),
- индикатор активности (учешће активног становништва у становништву радног узраста),
- индикатор неактивности (процент неактивних у становништву радног узраста),
- број незапослених лица (лица која немају посао, активно га траже и спремна су да почну да раде ако би им посао био понуђен),
- број запослених лица (лица која су обављала неки посао најмање један час у референтној седмици за који су плаћена у новцу или натури, затим лица која су имала запослење али су у тој седмици била одсутна с посла, као и чланови домаћинства који помажу у вођењу породичног посла без директне накнаде),
- број активног становништва (представља збир запослених и незапослених односно представља мјеру понуде рада у једној земљи),
- статус запослених (приказује дистрибуцију запослених према статусу на тржишту рада: запослени за плату (запосленици), samozапослени и неплаћени помажући чланови домаћинства; свака категорија је изражена као процентуално учешће у укупној запослености),
- запосленост по групама подручја дјелатности (показује дистрибуцију запослених према подручјима дјелатности: пољопривреда, индустрија и услуге; запосленост сваког подручја је изражена као процентуално учешће у укупној запослености),
- незапосленост младих (четири индикатора: стопа незапослености младих, однос стопе незапослености младих и стопе незапослености одраслих, удио незапослених младих у укупном броју незапослених и удио незапослених младих у укупној популацији младих),
- дугорочна незапосленост (лица која активно траже посао годину дана и дуже; два основна индикатора су: стопа дугорочне незапослености као однос дугорочно незапослених у активном становништву и процентуално учешће дугорочно незапослених у незапосленима),
- незапосленост у зависности од нивоа образовања (два индикатора: дистрибуција незапослених према нивоу образовања и стопе незапослености према нивоу образовања).

1.11. Упитник

Упитник је доступан на интернет страници Завода за статистику Републике Српске <http://www.rzs.rs.ba>

Упитник за АРС се састоји из два дијела, и то АРС 1а који се попуњава за све чланове домаћинства и АРС 1б који се попуњава за сва лица која су испунила критериј наведен у колони 21 АРС 1а.

Ова два дијела Упитника се и технички разликују. У АРС 1а подаци се уписују водоравно, један ред за једног члана домаћинства, док се у АРС 1б подаци уписују усправно, једна колона за једног члана домаћинства.

1.12. Контакт информације

Владимир Копривица е-mail: vladimir.koprivica@rzs.rs.ba
Дарко Маринковић е-mail: darko.marinkovic@rzs.rs.ba

телефон: 051 332-751
телефон: 051 332-724

2. Релевантност

Анкета о радној снази задовољава потребе корисника података (Министарство рада Републике Српске, Завод за запошљавање Републике Српске, Гендер центар Републике Српске, Савјет министара Босне и Херцеговине итд) јер производи међународно упоредиве податке који се користе за израду стратешких докумената (Стратегија развоја, Стратегија запошљавања итд) као и за израду различитих анализа и пројеката (нпр. смањење дугорочне незапослености, неискоришћеност радне снаге, смањење сиромаштва запослених, повећање квалитета посла, родна једнакост на тржишту рада итд).

2.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа расположивих ESS статистика (R1)

Стопа расположивих статистика је однос између расположивих статистика и статистика захтјеваних (прописаних) уредбама и регулативама (овдје се прије свега мисли на уредбе и регулативе Европске Комисије и осталих релевантних међународних организација).

Стопа расположивих статистика износи 100,0% [(196/196x100)] јер су испоштоване све, по Уредби, обавезне варијабле. Анкета о радној снази (APC/2011) је рађена на основу регулатива Европске комисије број 577/98, 1897/2000 и 377/2008 и неусклађеност се једино односи на периодичку спровођења. У БиХ и у Републици Српској APC се спроводи једном годишње а по регулативи се захтјева да се спроводи континуирано, односно мјесечно.

3. Тачност

3.1. Грешке узорковања

3.1.1. Поступак израчунавања грешака узорковања

Грешке узорковања се приказују за сљедеће статистике и/или варијабе: укупно становништво, радно способно становништво, радну снагу, запослена лица, незапослена лица, неактивна лица, лица млађа од 15 година, лица 15-64 година, стопу активности, стопу запослености и стопу незапослености.

3.1.2. Грешка узорковања – Показатељ квалитета и учинка – Коefицијент варијације (A1)

Интервали повјерења, стандардне грешке и коefицијенти варијације – APC 2011

ХИЛГ.

	Процена	Стандардна девијација	Доња 95% граница интервала повјерења	Горња 95% граница интервала повјерења	Коefицијент варијације%
1. Укупно становништво (3+6+7)	1052	42	969	1135	4,0
2. Радно способно становништво	898	35	829	968	3,9
3. Радна снага (4+5)	430	19	392	467	4,5
4. Запослени	324	16	294	355	4,8
5. Незапослени	105	7	92	118	6,3
6. Неактивни	469	18	433	505	3,9
7. Лица млађа од 15 година	153	8	137	170	5,4
8. Лица 15-64 година	689	30	631	747	4,3
Стопе (%)					
Стопа активности	47,8	0,8	46,3	49,3	1,6
Стопа запослености	36,1	0,9	34,4	37,8	2,4
Стопа незапослености	24,5	1,1	22,3	26,6	4,5

3.1.3. Објашњења

Грешке узорковања настају као чињеница да се Анкета проводи на узорку, односно на дијелу, а не на цијелој циљаној популацији (која би у случају АРС била сва лица у РС са 15 и више година). Обухватање цијеле популације тј. провођење пописа захтјевало би много више времена и значајно већа финансијска средства за реализацију. Такође је познато, да је за једно истраживање могуће изабрати велики број могућих узорака, при чему би сваки узорак дао одређене процјене кључних индикатора које би биле више или мање различите. Управо грешке узорковања, које су за разлику од неузорачких грешака мјерљиве, указују на то колико су оцијењени индикатори поуздани, односно дају мјеру варијације оцјена индикатора из свих могућих узорака. Као провјера поузданости оцијењених индикатора користи се коефицијент варијације (CV) и интервал повјерења.

У АРС прихваћена је сљедећа нотација:

1. **()** Податак је мање сигуран, ако је $10\% \leq CV < 20\%$
2. **(())** Податак је несигуран, ако је $20\% \leq CV < 30\%$
3. **•** податак је екстремно несигуран, ако $CV \geq 30\%$.

3.1.4. Активности за смањење грешака узорковања

Грешке узорковања на кључним индикаторима (стопа запослености, незапослености, активности) су сасвим прихватљиве. Већа поузданост других индикатора или ових главних, али на детаљнијим нивоима, могућа је у садашњој ситуацији само у случају повећања узорка.

3.2. Неузорачке грешке

3.2.1. Грешке обухвата

Грешке обухвата подразумијевају разлике између циљане популације и популације која се нашла у узорку.

3.2.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа прекомјерног обухвата (A2)

Пошто се узорак бирао на основу Мастер оквира који је ажуриран прије двије године, а чије се ажурирање не врши на основу информација са терена које се прикупе приликом спровођења анкете, у АРС за 2011. годину 30 стамбених јединица било је или напуштено или празно.

3.2.1.2. Грешка недовољног обухвата

Није било ових случајева у Анкети о радној снази у 2011. години.

3.2.1.3. Мјере за смањење грешака обухвата

Годишње ажурирање Мастер оквира на основу информација са терена, односно након спроведених анкета. Тренутно се информације о промјени адресе и напуштеним стамбеним јединицама не уносе у Мастер оквир.

3.2.2. Грешке мјерења

3.2.2.1. Контроле за откривање грешака мјерења

Прије него се приступи уносу података, папирни обрасци се визуелно прегледају и уколико се уоче неке неправилности у подацима, које се не могу кориговати на основу осталих података, лице задужено за ову контролу успоставља телефонски контакт са домаћинством и тако сазнаје праве информације на основу којих коригује податке на упитнику.

У току самог уноса података у електронску базу података (Blaise 4.7. - програм за анкетна истраживања), подаци се други пут контролишу, помоћу успостављених логичких и рачунских контрола. Уколико се унесе податак који не задовољава унапријед дефинисане контроле, зауставља се унос све док се не унесе исправан податак (тзв. »hard« контроле). Уколико је неопходно и у овој фази се поново контактира домаћинство телефонски, да би се кориговали подаци. Мали је број контрола које само упозоравају али дозвољавају унос података који није у складу са унапријед дефинисаном контролом (тзв »soft« контроле). На самом почетку уноса података са обрасца, провјерава се да ли је то домаћинство из планираног узорка за ово истраживање. Није могуће унијети два пута исти упитник. Број упитника на којима је дат

одговор и број упитника за неодговор морају дати комплетан узорак домаћинства за ово истраживање. Унутар самог упитника уграђене су одређене везе између података а које су дефинисане кроз контроле, као нпр. Лице старо 14 година не може имати диплому високе спреме, итд.

3.2.2.2. Разлози за настанак грешака мјерења

Разлози за настанак грешака мјерења могу бити:

- начин дизајнирања инструмената за спровођење Анкете (упитника, упутства, спискова домаћинства). У Анкети о радној снази 2011 забиљежена су 3 случаја у којима на списку домаћинства није било имена носиоца домаћинства
- бојкотовање даваоца података,
- утицај анкетара на одговоре испитаника (контролом нису уочени овакви случајеви) и грешке анкетара приликом уписивања одговора. Најчешће грешке које су анкетари правили су попуњавање погрешних колона. Наиме, у другом дијелу упитника, за сваког члана домаћинства, старијег од 15 година, попуњава се посебна колона. У неколико случајева (у око 20 упитника) у колони једног члана домаћинства уписивали су се подаци од другог члана домаћинства. Све ове грешке су приликом контроле уочене и исправљене од стране контролора.

3.2.2.3. Поступање у случају грешака мјерења

Лице задужено за методолошку подршку истраживању је задужено за отклањање грешака. У ту сврху користило је остале податке у упитнику који су могли помоћи за исправљање погрешног податка, као и напомену коју је уписао анкетар. Ако то није било довољно, успостављао се телефонски контакт са домаћинством, а у случају да домаћинство нема телефонски број, контакт се са анкетаром који је био задужен за то домаћинство од кога се тражило да поново посјети домаћинство и у сарадњи са њим коригује нетачан податак.

3.2.2.4 Показатељ квалитета и учинка – Стопа едитовања/уређивања података (A3)

Не постоје тачне евиденције о исправкама у фази уређивања података.

3.2.2.5 Мјере за смањење броја грешака мјерења

Инструктажа анкетара, у трајању од 2 дана, је важна фаза у овом истраживању јер омогућује да анкетари на прави начин третирају сва питања у обрасцу што резултира мањим бројем неисправних одговора. Анкетар добија комплетан методолошки материјал са свим објашњењима. Сваком анкетару је за вријеме трајања теренског рада на располагању контролор који му помаже у свим ситуацијама у којима затражи помоћ. Веза контролора са анкетаром постоји и након завршеног теренског рада. Посебна пажња се посвећивала анкетарима који су први пут радили на реализацији АРС-а.

3.2.3. Грешке неодговора

3.2.3.1. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора извјештајне јединице (A4)

Стопе неодзива по типу насеља

Тип насеља	Стопа неодзива (%)	Респондентна домаћинства	Нереспондентна домаћинства	Укупно
Урбани	18,5	1115	253	1368
Рурални	10,1	1975	221	2196
Укупно	13,3	3090	474	3564

3.2.3.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа неодзива/неодговора варијабле (A5)

Пошто не постоји процедура за евиденцију броја неодговора по појединим варијаблама, стопу једино можемо процијенити и мишљења смо да је приближно 0,1%.

3.2.3.3. Поступци у случају неодговора

Ако недостају подаци тј. нису дати одговори на одређена питања (о одређеним варијаблама), успостављала се телефонска веза с извјештајном јединицом односно чланом домаћинства и уз његову помоћ по потреби допуњавале су се недостајуће вриједности. Изузетно ако се није успоставила телефонска веза, вриједност варијабле се процјењивала на бази историјских података.

3.2.3.4. Поступци за смањење стопе неодговора

Писање прецизнијих методолошких објашњења, које се односе на одређено питање (варијаблу).

3.2.3.5. Показатељ квалитета и учинка – Стопа импутираних података (А6)

Импутирале су се недостајуће вриједности код питања (односно варијабли) на која анкетирани лица нису знала или нису хтјела да одговоре.

Не постоји процедура за евиденцију импутираних података.

3.2.3.6. Показатељ квалитета и учинка – Број учињених грешака, према врсти (А7)

Није било грешака, значи да је коректно примијењена методологија, те није погрешан податак укључен у саопштење за јавност; аналитичка презентација и дијаграми нису пружили погрешну слику о објављеним подацима.

3.2.3.7. Показатељ квалитета и учинка – Просјечна величина ревизије (А8)

Није планирана и није спроведена ревизија.

4. Правовременост и тачност објаве

4.1. Правовременост објаве

4.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Правовременост првих резултата (Т1)

Крај референтне седмице	Први резултати	Број дана од краја референтне седмице до објављивања првих резултата
10.04.2011.	31.07.2011.	T+112

4.1.2. Показатељ квалитета и учинка – Правовременост коначних резултата (Т2)

Крај референтне седмице	Коначни резултати	Број дана од краја референтне седмице до објављивања коначних резултата
10.04.2011.	31.07.2011.	T+112

4.2. Тачност објаве

4.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Тачност објаве (Т3)

Први и коначни резултати су објављени у плану предвиђеним роковима 31.07.2011. за прве односно 31.10.2011. године за коначне резултате.

4.3. Разлози за већа кашњења и мјере за побољшање правремености и тачности објаве

Није било кашњења односно све је објављено у предвиђеном року.

5. Доступност и јасноћа

5.1. Доступност

Корисници статистичких података могу лако и једноставно доћи до података из Анкете о радној снази јер се објављују на интернет страници Завода и у штампаним публикацијама (Билтен, Саопштење, Статистички годишњак и публикација „Ово је Република Српска“).

5.1.1. Канали дисеминације

Број	Канали дисеминације	Коришћено
1	Web страница – интернет објава	ДА
2	Писани захтјеви корисника по њиховој спецификацији	ДА
3	Подаци који се објављују путем телефона	ДА
4	Дигитални медији (ЦД, дискете, итд ..)	НЕ
5	Подаци представљени на новинарској конференцији	ДА
6	Тематски билтен	ДА
7	Посебне штампане публикације	ДА
8	Базе, доступне спољним корисницима	ДА
9	Статистички заштићени микроподаци	НЕ

5.1.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених канала дисеминације (АС1)

Стопа коришћених канала дисеминације резултата је 78% (7/9X100).

5.1.3. Начини дисеминације

При објављивању резултата проведене Анкете о радној снази 2011 кориштени су сљедећи начини дисеминације:

Број	Начини дисеминације	Коришћено
1	Web страница – интернет објава	ДА
2	Web странице осталих институција	ДА
3	Web странице међународних организација	НЕ
4	Писани захтјеви	ДА
5	Телефонско посредовање	ДА
6	Дигитални медији (ЦД, дискете, итд ..)	ДА
7	Подаци представљени на новинарској конференцији	ДА
8	Годишњак	ДА
9	Ово је Република Српска	ДА
10	Саопштење	ДА
11	Тематски билтен	ДА
12	Посебне публикације	НЕ
13	Публикације Еуростата	ДА
14	Публикације осталих међународних организација (ОЕЦД, ИМФ)	ДА
15	Базе података, намијењене за интерну употребу	ДА
16	Базе, доступне спољним корисницима	ДА

5.1.4. Показатељ квалитета и учинка – Стопа коришћених начина дисеминације (AC2)

Стопа коришћених начина дисеминације је 87,5% (14/16X100).

5.1.5. Показатељ квалитета и учинка – Број приступа on-line бази података (AC3)

Не постоји процедура за евиденцију броја приступа подацима APC.

5.2. Јасноћа

Заједно са подацима у публикацијама су доступна и методолошка објашњења и дефиниције основних индикатора и појмова.

5.2.1. Штампане публикације и интернетска објава

- Саопштење „АНКЕТА О РАДНОЈ СНАЗИ 2011 – Претходни резултати“
- Тематски билтен „АНКЕТА О РАДНОЈ СНАЗИ 2011 – Коначни резултати“

5.2.1.1. Дисеминирани резултати

Резултати Анкете су приказани у облику апсолутних бројева, изражени у хиљадама и процентима. Поред табеларног прегледа у Саопштењу подаци су приказани у облику графова.

5.2.1.2. Ниво (деталљност) дисеминације

Подаци су приказани по полу, појединим старосним групама, по подручјима дјелатности, нивоу образовања, статусу у запослености, дужини радног времена, трајању незапослености.

5.2.1.3. Метаподаци

Није предмет посебних анализа у Анкети о радној снази 2011.

5.2.1.4. Мјере за побољшање јасноће дисеминираних резултата

Подаци су јасно приказани.

5.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Стопа комплетности мета података (AC4)

Није предмет посебних анализа у Анкети о радној снази 2011.

6. Упоредивост и усклађеност

6.1. Временска упоредивост

6.1.1. Показатељ квалитета и учинка – Дужина упоредивих временских серија (CC1)

Од 2006. до 2011. године Анкета о радној снази се проводи једном годишње у мјесецу априлу. Тренутно постоји временска серија од 6 година, тако да је вриједност показатеља 6.

6.1.2. Прекиди у временским серијама

Није било прекида годишњих временских серија.

6.1.3. Остали фактори, који утичу на временску упоредивост

Не постоје посебни фактори који могу утицати на упоредивост временских серија с обзиром да је максимално испоштована препорука у вези са варијаблама које су захтјеване овом Анкетом.

6.2. Географска упоредивост

6.2.1. Упоредивост с осталим чланицама Европског статистичког система

Могуће је поређење са резултатима Анкете о радној снази у Европском статистичком систему јер је Анкета о радној снази (АРС/2011) рађена на основу регулатива Европске комисије број 577/98, 377/2008 и 1897/2000. Неусклађеност се једино односи на периодичку спровођења. У БиХ и у Републици Српској АРС се спроводи једном годишње а по регулативи се захтјева да се спроводи континуирано, односно мјесечно.

6.3. Десезонирање

Подаци Анкете о радној снази до сада нису били предмет десезонирања.

6.4. Усклађеност између привремених и коначних података

6.4.1. Политика дисеминације привремених података

Користи се политика дисеминације претходних резултата Анкете о радној снази првенствено због потреба корисника података за подацима о стопи активности, запослености и незапослености.

6.4.2. Показатељ квалитета – Усклађеност између привремених и коначних података (СС2)

Претходни резултати Анкете о радној снази 2011 су исти као коначни, те се показатељ не рачуна.

6.4.3. Разлози за веће разлике између привремених и коначних података

Не постоје разлике између привремених и коначних података.

6.5. Усклађеност с резултатима референтног истраживања

6.5.1. Кратак опис референтног истраживања

Подаци о броју запослених из Анкете о радној снази могу се упоредити са подацима о броју запослених који се прикупљају провођењем редовне Полугодишње активности о запосленима и платама (РАД-1) у пословним субјектима, и истраживања о предузетницима и лицима која су код њих запослена (РАД-15). Број запослених у пословним субјектима је резултат обраде података Полугодишње статистичке активности (РАД-1), које пословни субјекти попуњавају на основу прописаних евиденција. Истраживањем су обухваћени пословни субјекти свих облика власништва, тијела државне власти свих нивоа, установе и друге организације. Подаци о предузетницима резултат су обраде истраживања РАД-15, и преузимају се од Пореске управе Републике Српске. Истраживањем о запосленима у пословним субјектима обухваћени су запослени који имају заснован радни однос без обзира на врсту радног односа и дужину радног времена.

6.5.2. Показатељ квалитета и учинка – Усклађеност са референтним подацима (СС3)

Запослени: $СС3 = \frac{X-Y}{Y} = (324\ 467 - 238\ 956)/238\ 956 = 0,36$

Број запослених који је резултат анкетног истраживања већи је за 36% од броја запослених који се добије као резултат референтног сродног истраживања.

Незапослени: $СС3 = \frac{X-Y}{Y} = (105\ 095 - 150\ 344)/150\ 344 = - 0,30$

Број незапослених који је резултат анкетног истраживања мањи је за 30% од броја незапослених који се добије као резултат референтног сродног истраживања, тј. Од званичне евиденције броја незапослених у Заводу за запошљавање Републике Српске.

6.5.3. Разлози за већа одступања

Дефиниција радне снаге која се заснива на Анкети о радној снази полази од објективне, стварне укључености појединца на тржишту рада, док она која се заснива на подацима административних евиденција полази од њиховог формалног, регистрованог статуса. Из овог произлази да административни подаци обухватају само регистроване запослене док АРС обухвата укупну запосленост. Прецизније речено, АРС обухвата сљедеће категорије које не обухватају административни извори података: samozапослени у пољоприведи, помажући чланови домаћинства, запослени у одбрани, запослени по уговору о дијелу, привремено или повремено запослени и запослени у неформалној економији.

Методолошке разлике између података из РАД-1 и РАД-15 и података добијених Анкетом о радној снази разликују се у сљедећем:

- **Извор података:** административни подаци се базирају на прикупљању података о запосленима, који се заснивају на кадровској евиденцији пословних субјеката и на евиденцијама незапослених који су пријављени бироима за запошљавање, док се анкетни подаци заснивају на процијењеним подацима добијеним директним интервјуом у оквиру домаћинства изабраних случајним узорком;
- **Извјештајна јединица:** јединица извјештавања за прикупљање административних података је пословни субјекат, док је анкетна јединица извјештавања сваки члан случајно изабраног домаћинства;
- **Период посматрања:** административни подаци се односе на задњи дан у мјесецу, док се анкетни подаци односе на активност лица у референтном периоду
- **Метод прикупљања:** подаци из административних извора добијају се путем извештаја које достављају пословни субјекти, док се анкетни подаци прикупљају директним интервјуом од лица у домаћинствима која су изабрана у узорак;
- **Периодика прикупљања:** административни подаци се прикупљају полугодишње, док се АРС у Републици Српској проводи једанпут годишње.

7. Уступци – компромиси између излазних компоненти квалитета

Није предмет посебних анализа у Анкети о радној снази 2011.

8. Процјена корисничких потреба и перцепција корисника

8.1. Класификовање и разумијевање корисника

Кључни корисници података Анкете о радној снази су:

Савјет министара БиХ, Влада Републике Српске, министарства за рад и социјалну политику; Дирекција за економско планирање; Дирекција за европске интеграције; Агенција за рад и запошљавање БиХ, Завод за запошљавање Републике Српске; Агенција за равноправност полова, Гендер центар Републике Српске, Привредна комора, Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа, општине, општинске агенције за развој малих и средњих предузећа, Интеграл инжињеринг, Меркатор, Економски институт, факултети, Радио-телевизија Републике Српске, БН телевизија, Алтернативна телевизија, БХТ1, Глас Српске, Независне новине, Прес, итд).

8.2. Мјерење перцепција и задовољства корисника

8.2.1. Показатељ квалитета и учинка – Индекс задовољства корисника (US1)

Не обавља се посебно истраживање задовољства корисника овим производом тј. Анкетом

8.2.2. Показатељ квалитета и учинка – Вријеме протекло од задњег истраживања задовољства корисника (US2)

Не обавља се посебно истраживање задовољства корисника овим производом тј. Анкетом

9. Трошкови и оптерећеност испитаника/извјештајних јединица

9.1. Трошкови Републичког завода за статистику

9.1.1 Показатељ квалитета и учинка – Годишњи оперативни трошкови, просјек према главним трошковним компонентама (PCR1)

Трошкови Анкете о радној снази у 2011. години

	Износ у КМ
Трошкови накнада учесницима анкете (Бруто)	79584
Материјални трошкови	800
Укупно	80384

9.2. Оптерећеност и трошкови испитаника/извјештајних јединица

9.2.1 Показатељ квалитета и учинка – Годишње оптерећење испитаника у сатима и/или финансијским показатељима (PCR2)

Као показатељ оптерећености извјештајних јединица процјењује се вријеме, које извјештајне јединице проведу за учествовање у анкети. Анкета која се проводи у домаћинствима, траје приближно 35 минута или око 11 минута по испитанику. Процјена коришћеног времена за Анкету о радној снази у домаћинствима је 6126 часова. Потрошња времена код домаћинстава која нису учествовала у анкети није укључена.

9.3. Мјере за смањивање трошкова и оптерећености

Мјере које треба предузети у циљу смањења трошкова и оптерећености извјештајних јединица:

- смањење броја контаката са извјештајном јединицом,
- коришћење административних података,
- спровођењем пописа становништва добио би се пуни оквир за избор узорка тако да не би иста домаћинства била оптерећана са учествовањем у више анкета и статистичких активности.

10. Повјерљивост, транспарентност и заштита

10.1. Повјерљивост

Повјерљивост статистичких података захтјевана је Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ бр.49/06) а особље које проводи статистичко истраживање има по истом правном основу обавезу заштите повјерљивости. У поглављу VII Закона о статистици Републике Српске чланови 25, 26, 27, 28. и 29. („Службени гласник Републике Српске“ бр.85/06) регулисана је повјерљивост података и заштита личних података.

10.2. Транспарентност

Корисници су упознати са начином коришћења података из Анкете о радној снази. Нису уочене грешке у публикованим издањима Анкете о радној снази 2011, тако да није било потребе за корекцијама и њиховом објавом.

10.3. Заштита

Наведено у поглављу 10.1.

11. Закључак

У наредном периоду потребно је:

- Успоставити процедуре за потпуну евиденцију о исправкама у фази едитовања/уређивања података за све варијабле (не само за кључне);
- У сарадњи са ИТ особљем развити систем за евидентирање броја приступа on-line бази података и броја приступа електронским билтенима и саопштењима за поједине статистичке области (статистичка истраживања);
- Потребно је путем посебне Анкете о задовољству корисника обезбиједити информације о задовољству корисника за поједина статистичка истраживања.